

Objaśnienia dotyczące ustalenia dochodów JST na rok 2026

(na przykładzie gminy A)

I. Dochód gminy A z tytułu udziału w PIT

Kwotę rocznego dochodu gminy A z tytułu udziału w PIT na rok 2026 ustala się, mnożąc, zwaloryzowane dochody podatników PIT zamieszkałych na obszarze gminy za rok 2024 przez wysokość udziału w PIT (art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy), przy czym:

- dochody podatników PIT ustala się na podstawie danych zawartych w złożonych za rok 2024 zeznaniach podatkowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2025 r.;
- waloryzacja dochodów podatników następuje zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy, na podstawie wskaźnika odzwierciedlającego zmiany przeciętnego wynagrodzenia i zatrudnienia w gospodarce narodowej, zachodzące między rokiem 2026 a 2024.

W przypadku gminy A:

- 1) kwota dochodów podatników PIT z obszaru gminy za rok 2024 wyniosła 54 361 044,92 zł¹;
- 2) obliczony w skali kraju wskaźnik waloryzacji 1,149²;
- 3) zwaloryzowane dochody podatników PIT gminy A to kwota 62 460 840,61 zł (54 361 044,92 zł * 1,149 = 62 460 840,61 zł);
- 2) mnożąc następnie zwaloryzowane dochody podatników PIT przez ustawową wysokość udziału gminy w PIT (7%) **uzyskujemy naliczony dochód gminy A z tytułu udziału w PIT na rok 2026 w kwocie 4 372 259 zł** (62 460 840,61 zł * 7% = 4 372 259 zł).

II. Dochód gminy A z tytułu udziału w CIT

Kwotę rocznego dochodu gminy A z tytułu udziału w CIT na rok 2026 ustala się, mnożąc, zwaloryzowane dochody podatników CIT mających siedzibę na obszarze gminy za rok 2024 przez wysokość udziału w CIT (art. 12 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy), przy czym:

- dochody podatników CIT ustala się na podstawie danych zawartych w złożonych za rok 2024 zeznaniach podatkowych, według stanu na dzień 30 czerwca 2025 r.
Jeżeli podatnik podatku CIT posiada zakład (oddział) położony na obszarze gminy innej niż gmina A, na obszarze której ma siedzibę, w celu ustalenia dochodu gminy A z tytułu udziału w CIT, dochód tego podatnika rozdziela się między gminy proporcjonalnie do liczby osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w zakładzie (oddziale) położonym na obszarze danej gminy;

¹ Dane o kwocie dochodów podatników PIT, jak również o wskaźniku waloryzacji i dochodach zwaloryzowanych, znajdują się w załączniku do pisma informującego o planowanych dochodach JST, skierowanego do JST w dniu 14 października 2025r.

² Por. sposób obliczenia wskaźnika waloryzacji dochodów podatników PIT – str. 1 załącznika do objaśnień.

- waloryzacja dochodów podatników następuje zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy, na podstawie wskaźnika odzwierciedlającego zmianę wartości PKB, zachodzącą między rokiem 2026 a 2024.

W przypadku gminy A:

- 1) kwota dochodów podatników CIT z obszaru gminy za rok 2024 wyniosła 569 243,54 zł³;
- 2) obliczony w skali kraju wskaźnik waloryzacji 1,143⁴;
- 3) zwaloryzowane dochody podatników CIT gminy A to kwota 650 645,37 zł ($569\,243,54\text{ zł} * 1,143 = 650\,645,37\text{ zł}$);
- 2) mnożąc następnie zwaloryzowane dochody podatników CIT przez ustawową wysokość udziału gminy w CIT (1,6%) uzyskujemy **naliczony dochód gminy A z tytułu udziału w CIT na rok 2026 w kwocie 10 410 zł** ($650\,645,37\text{ zł} * 1,6\% = 10\,410\text{ zł}$).

III. Dochód gminy A z tytułu subwencji ogólnej

Stosownie do art. 31 ustawy, subwencję ogólną na rok 2026 ustala się w wysokości subwencji z roku 2025:

- 1) powiększonej – w przypadku gdy przyrost potrzeb finansowych gminy A między rokiem 2026 a 2025 jest wyższy niż przyrost kwoty kalkulacyjnej między rokiem 2026 a 2025 – o wysokość odpowiadającą różnicy między tymi kwotami;
- 2) pomniejszonej – w przypadku gdy przyrost potrzeb finansowych gminy A między rokiem 2026 a 2025 jest niższy niż przyrost kwoty kalkulacyjnej między rokiem 2026 a 2025 – o wysokość odpowiadającą różnicy między tymi kwotami.

Kwota kalkulacyjna w 2026 roku dla gminy A jest iloczynem kwoty kalkulacyjnej tej gminy z 2025 r.⁵ i wskaźnika ustalonego jako iloraz jej dochodów z tytułu udziału w PIT i CIT z 2026 r. i jej dochodów z tych tytułów z roku 2025.

W przypadku gminy A:

- 1) naliczona subwencja gminy A z 2025 r.⁶ wyniosła 5 496 027,21 zł;
- 2) przyrost potrzeb finansowych między rokiem 2026 a 2025 wynosi 1 739 726 zł;

³ Dane o kwocie dochodów podatników CIT, jak również o wskaźniku waloryzacji i dochodach zwaloryzowanych, znajdują się w załączniku do pisma informującego o planowanych dochodach JST, skierowanego do JST w dniu 14 października 2025 r.

⁴ Por. sposób obliczenia wskaźnika waloryzacji dochodów podatników CIT – str. 1 załącznika do objaśnień.

⁵ Kwota kalkulacyjna 2025 r. jest różnicą między łączną kwotą dochodu danej JST z tytułu udziału w PIT i CIT, ustaloną na rok 2025 wg. nowej ustawy a łączną kwotą jej dochodów z tych tytułów ustaloną na rok 2025 wg. tzw. starej ustawy.

⁶ Uwaga na zmiany kwot i parametrów roku 2025! Z uwagi na aktualizację danych CIT oraz potrzeb oświatowych w 2025 r. parametry podane na rok 2025, w piśmie skierowanym w październiku 2024, nie są właściwe do ustalenia dochodów roku 2026.

Właściwe, zaktualizowane dane o parametrach roku 2025 tj. o kwotach: naliczonej subwencji ogólnej, poszczególnych potrzeb finansowych czy kwoty kalkulacyjnej znajdują się na stronie internetowej MF w pliku pn. Dochody jednostek samorządu terytorialnego za 2025 r. – aktualizacja danych.

	Rok 2026	Rok 2025	przyrost potrzeb (różnica)
potrzeby finansowe (w zł), z tego:	9 883 694 ⁷	8 143 967,98	1 739 726,02
- wyrównawcze	3 644 330	3 257 081,00	
- oświatowe	3 845 724	3 290 350,00	
- ekologiczne	621 063	594 318,98	
- rozwojowe	876 234	663 889,00	
- uzupełniające	896 343	338 329,00	

3) przyrost kwoty kalkulacyjnej między rokiem 2026 a 2025 wynosi 318 348,23 zł.

	Rok 2026	Rok 2025	przyrost kwoty (różnica)
kwota kalkulacyjna	2 966 289,00	2 647 940,77	318 348,23

W związku z tym, że:

subwencja 2026=subwencja 2025 + (przyrost potrzeb finansowych – przyrost kwoty kalkulacyjnej)

to **naliczona subwencja dla gminy A na rok 2026 wyniesie 6 917 405 zł.**

$6\,917\,405\text{ zł} = 5\,496\,027,21\text{ zł} + (1\,739\,726,02\text{ zł} - 318\,348,23\text{ zł})$

Podsumowanie

Z uwagi na fakt, że gmina A nie podlega korekcie zamożności, o której mowa w art. 32 ustawy⁸, planowane na rok 2026 dochody należne gminy A są tożsame z ww. dochodami naliczonymi i wynoszą:

PIT należny 4 372 259 zł
CIT należny 10 410 zł
Należna subwencja ogólna 6 917 405 zł

⁷ Dane o kwotach poszczególnych potrzeb finansowych na rok 2026 znajdują się na stronie internetowej MF w pliku pn. Dochody jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r., a także w załączniku do pisma informującego o planowanych dochodach JST, skierowanego do JST w dniu 14 października 2025r.

Niezależnie od tego patrz: sposób obliczenia poszczególnych potrzeb finansowych JST – str. 2-7 załącznika do objaśnień.

⁸ Por. sposób obliczenia korekty zamożności JST – str. 7 załącznika do objaśnień.

Załącznik – Szczegółowa instrukcja obliczenia waloryzacji dochodów podatników PIT i CIT, poszczególnych potrzeb finansowych, kwoty kalkulacyjnej oraz korekty z tytułu zamożności gminy A na rok 2026

I. Waloryzacja dochodów podatników PIT i CIT

A: Waloryzacja dochodów podatników PIT

Stosownie do art. 11 ust. 2 ustawy, dochody podatników PIT za rok bazowy (dla roku 2026 są to dochody podatników PIT za rok 2024) waloryzuje się według wzoru

$$DPIT_n = DPIT_{n-i} * \frac{E(WYN_n)}{WYN_{n-i}} * \frac{E(ZAT_n)}{ZAT_{n-i}}$$

gdzie symbole oznaczają:

n - rok budżetowy, tu: 2026,

n-i - rok poprzedzający o i lat rok budżetowy; rok, z którego pochodzą waloryzowane dane, tu: 2024,

DPIT_n - dochody podatników podatku PIT w roku 2026,

DPIT_{n-i} - dochody podatników podatku PIT w roku 2024,

E(WYN_n) - prognozowane przez MF w założeniach projektu budżetu państwa na rok 2026 przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w roku 2026,

WYN_{n-i} - przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w roku 2024, ustalone przez GUS do 30 czerwca roku 2025

E(ZAT_n) - prognozowane przez MF w założeniach projektu budżetu państwa na rok 2026 zatrudnienie w gospodarce narodowej w roku 2026,

ZAT_{n-i} - zatrudnienie w gospodarce narodowej w roku 2024, ustalone przez GUS do 30 czerwca roku 2025

Na 2026 rok wskaźnik waloryzacji dochodów podatników PIT wynosi 1,149,

wyliczony jako: $\frac{E(WYN_n)}{WYN_{n-i}} * \frac{E(ZAT_n)}{ZAT_{n-i}} = \frac{9\,420,00}{8\,181,72} * \frac{11\,051,00}{11\,070,00}$

B: Waloryzacja dochodów podatników CIT

Stosownie do art. 12 ust. 2 ustawy, dochody podatników CIT za rok bazowy (dla roku 2026 są to dochody podatników CIT za rok 2024) waloryzuje się według wzoru

$$DCIT_n = DCIT_{n-i} * \frac{E(PKB_n)}{PKB_{n-i}}$$

gdzie symbole oznaczają:

n - rok budżetowy tu: 2026,

n-i - rok poprzedzający o i lat rok budżetowy; rok, z którego pochodzą waloryzowane dane, tu: 2024

DCIT_n - dochody podatników podatku CIT w roku 2026,

DCIT_{n-i} - dochody podatników podatku CIT w roku 2024,

E(PKB_n) - prognozowana przez Ministra Finansów w założeniach projektu budżetu państwa na rok 2026 wartość produktu krajowego brutto w roku 2026,

PKB_{n-i} - wartość produktu krajowego brutto w roku 2024 ogłaszana przez Prezesa GUS, wg stanu na dzień 30 czerwca 2025 roku

Na 2026 rok wskaźnik waloryzacji dochodów podatników CIT wynosi 1,143,

wyliczony jako: $\frac{E(PKB_n)}{PKB_{n-i}} = \frac{4\,160,2}{3\,641,2}$

II. Potrzeby finansowe

A: Potrzeby wyrównawcze

Stosownie do art. 24 ustawy, podstawą ustalenia potrzeb wyrównawczych gminy A na rok 2026 są algorytmy oparte na indywidualnym wskaźniku zamożności⁹.

Jest on określony poniższym wzorem:

$$\text{indywidualny wskaźnik zamożności gminy A} = \frac{\text{podstawowe dochody podatkowe gminy A}}{\text{przeliczeniowa liczba mieszkańców gminy A}}$$

przy czym: w przypadku gminy do podstawowych dochodów podatkowych zalicza się: kwoty dochodów z roku 2024 z tytułu: podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, opłaty skarbowej, opłaty eksploatacyjnej¹⁰ a także planowane na 2026 rok dochody z tytułu udziału gminy A w PIT i CIT.

przeliczeniowa liczba mieszkańców gminy A =
indeks bieżących potrzeb wydatkowych gminy A (IPW) * liczba mieszkańców wszystkich gmin

Z kolei, niezbędny do ustalenia przeliczeniowej liczby mieszkańców gminy A, indeks jej bieżących potrzeb wydatkowych (IPW) jest sumą częściowych indeksów bieżących potrzeb wydatkowych gminy ustalonych dla głównych obszarów wydatkowych, zgodnie z art. 1 uchwalonej w dniu 5 listopada 2025 r. ustawy o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (druk senacki 518).

Obszar wydatkowy	Waga obszaru wydatków. (łf)	Determinanty wpływające na potrzeby wydatkowe w danym obszarze wydatkowym
administracja publiczna	0,24	iloczyn liczby mieszkańców i relacji przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w danym powiecie do średniej krajowej
oświata i wychowanie – szkoły	0,17	liczba oddziałów w szkołach podstawowych
oświata i wychowanie – wychowanie przedszkolne	0,19	liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne niebędące jst oraz osoby fizyczne
polityka społeczna	0,12	liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,07	ilość wody dostarczonej i ścieków bytowych odprowadzonych siecią kanalizacyjną [dam ³]
transport i łączność	0,06	liczba mieszkańców w wieku 20–64

⁹ Do obliczenia indywidualnego wskaźnika zamożności oraz korekty z tytułu zamożności, przyjmuje się dane o podstawowych dochodach podatkowych, wykazane za rok 2024 w sprawozdaniach jednostek samorządu terytorialnego, których obowiązek sporządzania wynika z przepisów o finansach publicznych w zakresie sprawozdawczości budżetowej, z uwzględnieniem korekt złożonych do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 30 czerwca 2025 roku.

¹⁰ Do PDP przyjmuje się dochody z 2024, które jednostka samorządu terytorialnego może uzyskać z:

- 1) podatku rolnego, stosując do ich obliczenia średnią cenę skupu żyta ogłoszoną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego;
- 2) podatku leśnego, stosując do ich obliczenia średnią cenę sprzedaży drewna ogłoszoną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego;
- 3) innych podatków, stosując do ich obliczenia górne granice stawek podatków obowiązujące w danym roku.

Do podstawowych dochodów podatkowych z roku 2024 przyjmuje się także skutki finansowe wynikające z zastosowania ulg podatkowych przewidzianych w przepisach prawa podatkowego oraz ulg w spłacie zobowiązań podatkowych w postaci umorzenia w całości lub w części zaległości podatkowych.

Dane o PDP znajdują się na stronie internetowej MF w pliku pn. Indywidualny wskaźnik zamożności i wskaźnik do korekty zamożności na 2026 r.

kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,07	iloczyn liczby mieszkańców i relacji przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w danym powiecie do średniej krajowej
pozostałe	0,08	liczba mieszkańców

Wartości determinant dla gminy A ustala się: na podstawie danych posiadanych przez Główny Urząd Statystyczny na dzień 31 maja 2025 r., i przekazanych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych w terminie do dnia 30 czerwca 2025 r.¹¹.

W przypadku gminy A cząstkowe IPW kształtują się jak poniżej:

$$\begin{aligned} IPW_{\text{administracja}} &= 0,24 * \\ & \frac{\text{iloczyn liczby mieszk. i relacji przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w danym powiecie do średniej krajowej gminy A}}{\text{iloczyn liczby mieszkańców i relacji przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto do średniej krajowej dla wszystkich gmin}} \\ &= 0,24 * \frac{1672,47}{21\,587\,137,77} = 0,0000185941 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} IPW_{\text{szkoły}} &= 0,17 * \frac{\text{liczba oddziałów w szkołach podstawowych gminy A}}{\text{liczba oddziałów w szkołach podstawowych wszystkich gmin}} = 0,17 * \frac{8}{127\,707} = \\ &= 0,0000106494 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} IPW_{\text{przedszkola}} &= 0,19 * \frac{\text{liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli (...) w gminie A}}{\text{liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli (...) we wszystkich gminach}} = 0,19 * \frac{47}{1\,000\,006} \\ &= 0,0000089299 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} IPW_{\text{polityka społeczna}} &= 0,12 * \\ & \frac{\text{liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie A}}{\text{liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej we wszystkich gminach}} = 0,12 * \\ & \frac{103}{463\,580} = 0,0000266621 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} IPW_{\text{gospodarka komunalna}} &= 0,07 * \frac{\text{ilość wody dostarczonej i ścieków (...) w gminie A}}{\text{ilość wody dostarczonej i ścieków (...) we wszystkich gminach}} = 0,07 * \frac{77,2}{1\,660\,753,2} \\ &= 0,0000032539 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} IPW_{\text{transport}} &= 0,06 * \frac{\text{liczba mieszkańców w wieku 20-64 w gminie A}}{\text{liczba mieszkańców w wieku 20-64 we wszystkich gminach}} = 0,06 * \frac{1\,173}{14\,997\,026} = \\ &= 0,0000046929 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} IPW_{\text{kultura}} &= 0,07 * \\ & \frac{\text{iloczyn liczby mieszk. i relacji przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w danym powiecie do średniej krajowej gminy A}}{\text{iloczyn liczby mieszkańców i relacji przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto do średniej krajowej dla wszystkich gmin}} \\ &= 0,07 * \frac{1672,47}{21\,587\,137,77} = 0,0000054233 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} IPW_{\text{pozostałe}} &= 0,08 * \frac{\text{liczba mieszkańców w gminie A}}{\text{liczba mieszkańców we wszystkich gminach}} = 0,08 * \frac{1\,947}{25\,238\,257} = 0,0000061716 \end{aligned}$$

$$IPW_{\text{gminy A}} = 0,0000843772$$

Przeliczeniowa liczba mieszkańców gminy A na rok 2026 wynosi zatem 2 131¹².

¹¹ Dane o wartości poszczególnych determinant gminy A znajdują się na stronie internetowej MF w pliku pn. Szczegółowe dane służące do kalkulacji dochodów jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r.

¹² Przeliczeniowa liczba mieszkańców JST nie może być niższa niż 75 % i wyższa niż 125 % liczby jej mieszkańców. Różnicę między liczbą mieszkańców danej kategorii jednostek samorządu terytorialnego a przeliczeniową liczbą jej mieszkańców dzieli się proporcjonalnie pomiędzy JST z danej kategorii jednostek, z wyłączeniem jednostek, które osiągnęły minimalną albo maksymalną przeliczeniową liczbę mieszkańców.

$$\text{indywidualny wskaźnik zamożności gminy A}^{13} = \frac{\text{podstawowe dochody podatkowe gminy A}}{\text{przeliczeniowa liczba mieszkańców gminy A}} = \frac{6\,627\,400,98}{2\,131} = 3\,110,00 \text{ zł}$$

$$\text{wskaźnik zamożności wszystkich gmin} = 5\,020,99 \text{ zł}$$

Wyliczanie potrzeb wyrównawczych

- **dla gmin (powiatów i województw):**

1. jeśli indywidualny wsk. zamożności gminy A nie jest większy niż 80% zamożności wszystkich gmin, to:

$$\text{potrzeby wyrównawcze} = \text{przelicz. liczba mieszkańców gminy A} * [100\% * (80\% * \text{wsk. zamożności wszystkich gmin} - \text{indywid. wsk. zamożności gminy A}) + 80\% * (\text{wsk. zamożności wszystkich gmin} - 80\% * \text{wsk. zamożności wszystkich gmin})]$$
2. jeśli indywidualny wsk. zamożności gminy A jest większy niż 80% i mniejszy niż 100% wsk. zamożności wszystkich gmin, to:

$$\text{potrzeby wyrównawcze} = \text{przelicz. liczba mieszkańców gminy A} * 80\% * (\text{wsk. zamożności wszystkich gmin} - \text{indywidualny wsk. zamożności gminy A})$$

- **dla miast na prawach powiatu (Mnpp):**

jeśli indywidualny wsk. zamożności Mnpp jest mniejszy lub równy 80% zamożności wszystkich Mnpp, to:

$$\text{potrzeby wyrównawcze} = \text{przelicz. liczba mieszkańców Mnpp} * 100\% * (80\% * \text{wsk. zamożności wszystkich Mnpp} - \text{indywidualny wsk. zamożności Mnpp})$$

W przypadku gminy A:

Indywidualny wskaźnik zamożności gminy A jest niższy niż 100% analogicznego wskaźnika ustalonego dla wszystkich gmin i wynosi 61,94%, co oznacza że dla gminy A ustala się **potrzeby wyrównawcze** na rok 2026, stosownie do art. 24 ust. 8 ustawy, wg wzoru:

$$\text{potrzeby wyrównawcze gminy A} = 2\,131 * [100\% * (80\% * 5\,020,99 - 3\,110,00) + 80\% * (5\,020,99 - 80\% * 5\,020,99)] = 3\,644\,330$$

B: Potrzeby oświatowe

Stosownie do art. 26 ustawy, **potrzeby oświatowe** poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego przekazuje ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania ustalone na podstawie rozporządzenia określającego sposób podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego.

$$\text{potrzeby oświatowe przekazane przez MEN dla gminy A} = 3\,845\,724^{14}$$

C: Potrzeby ekologiczne

¹³ Dane o indywidualnym wskaźniku służącym do ustalenia korekty zamożności znajdują się na stronie internetowej MF w pliku pn. Indywidualny wskaźnik zamożności i wskaźnik do korekty zamożności na 2026 r.

¹⁴ Dane o kwocie potrzeb oświatowych na rok 2026 znajdują się na stronie internetowej MF w pliku pn. Dochody jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r., a także w załączniku do pisma informującego o planowanych dochodach JST, skierowanego do JST w dniu 14 października 2025r.

Stosownie do art. 29 ustawy, potrzeby ekologiczne ustala się dla jednostki samorządu terytorialnego, na terenie której znajdują się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, strefy ochrony krajobrazu ustanawiane w tych obszarach, a także obszary Natura 2000 (zwane obszarami prawnie chronionymi).

Potrzeby ekologiczne poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego ustala minister właściwy do spraw środowiska i przekazuje ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych.

potrzeby ekologiczne JST oblicza się mnożąc przeliczeniową powierzchnię obszarów prawnie chronionych przez stawkę bazową za 1 ha powierzchni obszaru chronionego właściwą dla tej kategorii JST

Przeliczeniowa powierzchnia obszarów chronionych to suma iloczynów powierzchni obszarów chronionych i wagi:

- 2,0 dla parków narodowych
- 1,0 dla rezerwatów przyrody
- 0,6 dla stref ochrony krajobrazu ustanowionych w granicach parków krajobrazowych lub obszarach chronionego krajobrazu
- 0,3 dla parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu z przynajmniej 5 zakazami
- 0,1 dla parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu z przynajmniej 1 zakazem
- 0,15 dla obszarów Natura200

Stawka bazowa za 1 ha powierzchni obszaru chronionego na 2026 r. wynosi:

- 323,95 zł dla gmin, miast na prawach powiatu
- 73,15 zł dla powiatów
- 36,58 zł dla województw

W przypadku gminy A:

przeliczeniowa pow. obszarów prawnie chronionych gminy A =

$$2,0 \cdot 601,21 + 1,0 \cdot 0 + 0,6 \cdot 0 + 0,3 \cdot 154,63 + 0,3 \cdot 0 + 0,1 \cdot 0 + 0,15 \cdot 4\,455,66 = 1\,917,158 \text{ ha}$$

$$\text{potrzeby ekologiczne gminy A} = 1\,917,158 \text{ ha} \cdot 323,95 \text{ zł} = 621\,063$$

D: Potrzeby rozwojowe

Stosownie do art. 28 ustawy, **potrzeby rozwojowe** ustala się dla każdej kategorii JST w wysokości **23%** kwoty wydatków majątkowych jednostek danej kategorii pomniejszonych o równowartość wykonanych przez nie dochodów majątkowych z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje.

Potrzeby rozwojowe danej kategorii JST dzieli się na części:

- **podstawową** (60% kwoty potrzeb rozwojowych) - oblicza się proporcjonalnie do liczby mieszkańców, przy czym kwota ta w przypadku:
 - 1) gmin - nie może być niższa niż 0,014%,
 - 2) miast na prawach powiatu - nie może być niższa niż 0,4%,
 - 3) powiatów - nie może być niższa niż 0,14%,
 - 4) województw - nie może być niższa niż 4,0%
- wysokości kwoty części podstawowej potrzeb rozwojowych danej kategorii JST;

!!! jeżeli kwota dla danej kategorii JST na rok budżetowy jest mniejsza niż kwota ustalona na rok poprzedzający rok budżetowy, to podlega ona zwiększeniu do wysokości kwoty z roku poprzedniego;

- **inwestycyjną** (40% kwoty potrzeb rozwojowych) - oblicza się proporcjonalnie do udziału przeliczeniowych wydatków majątkowych tej jednostki w przeliczeniowych wydatkach majątkowych danej kategorii JST

Przeliczeniowe wydatki majątkowe, oblicza się jako sumę iloczynów:

- 1) wagi 1 i wydatków majątkowych własnych,
- 2) wagi 0,5 i wydatków majątkowych na programy finansowane z udziałem środków unijnych,
- 3) wagi 0,25 i wydatków majątkowych innych niż określone w pkt 1 i 2

Dochody i wydatki oblicza się jako średnią arytmetyczną z 3 lat na podstawie danych wykazanych w sprawozdaniach budżetowych JST, sporządzanych zgodnie z przepisami o finansach publicznych w zakresie sprawozdawczości budżetowej, z uwzględnieniem korekt złożonych do właściwych RIO w terminie do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy.

Korekta danych, po dniu 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy nie powoduje zmiany wysokości potrzeb rozwojowych

Wydatki majątkowe własne to wydatki majątkowe inne niż wydatki majątkowe na programy finansowane z udziałem środków unijnych, w wysokości przekraczającej równowartość dochodów majątkowych z tytułu dotacji oraz środków przyznanych na inwestycje, z wyłączeniem dotacji oraz środków inwestycyjnych na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków unijnych;

W przypadku gminy A:

Wyliczone skorygowane wydatki majątkowe wynoszą ogólnie:

- dla gmin - 19 553 915 318,69; w tym gmina A - 4 512 517,35
- dla miast na prawach powiatu - 12 235 412 178,46
- dla powiatów - 3 594 719 930,53
- dla województw - 6 489 781 492,66

część podstawowa potrzeb rozwojowych gminy A = 377 782,00

minimalna część podstawowa: $23\% * 60\% * 0,014\% * 19\,553\,915\,318,69 = 377\,782$;

wyliczenie części podstawowej proporcjonalnie wg ludności:

$23\% * 60\% * 19\,553\,915\,318,69 * 1\,947 / 25\,238\,257 = 208\,171$

czyli wyliczona wg ludności część podstawowa potrzeb jest niższa niż min wartość, dlatego dla gminy A przyjmujemy wyższą wartość, tj. 377 782

część inwestycyjna potrzeb rozwojowych gminy A = 498 452,00

Na podstawie danych ze sprawozdań budżetowych JST z lat 2022-2024 ustalono dla gminy A średnie z 3 lat¹⁵:

- wydatki majątkowe własne = 3 443 381,70
- wydatki majątkowe na programy finansowane z udziałem środków unijnych = 2 314 992,19
- wydatki majątkowe pozostałe inne niż powyżej = 9 998 769,73

$1,0 * 3\,443\,381,70 + 0,5 * 2\,314\,992,19 + 0,25 * 9\,998\,769,73 = 7\,100\,570,23$

co w sumie dla wszystkich gmin (25 626 647 552,51) stanowi udział dla gminy A = 0,0002770776
wyliczenie części inwestycyjnej proporcjonalnie wg przeliczeniowych wydatków majątkowych:

$23\% * 40\% * 19\,553\,915\,318,69 * 0,0002770776 = 498\,452,00$

potrzeby rozwojowe gminy A (razem część podstawowa i inwestycyjna) = 876 234,00

¹⁵ Dane o średnich wydatkach majątkowych wykorzystanych do ustalenia potrzeb rozwojowych znajdują się na stronie internetowej MF w pliku pn. Szczegółowe dane służące do kalkulacji dochodów jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r.

E: Potrzeby uzupełniające

Stosownie do art. 30 ustawy, potrzeby uzupełniające ustala się w wysokości odpowiadającej kwocie potrzeb uzupełniających z roku poprzedzającego rok budżetowy, zwaloryzowanej *wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych w pierwszym półroczu roku 2025*.

W przypadku gminy A:

potrzeby uzupełniające z roku 2025¹⁶ = 338 329,00

wskaźnik waloryzacji 104,5%

kwota z rezerwy na uzupełnienie dochodów 2025 r. na kwoty gwarantowane określone w art. 89 ustawy = 542 788,80

potrzeby uzupełniające gminy A = 338 329,00 * 104,5% + 542 788,80 = 896 343

F: Korekta z tytułu zamożności

Stosownie do art. 32 ustawy, jeżeli dochody JST na rok budżetowy w relacji do przeliczeniowej liczby mieszkańców są wyższe niż 120% dochodów w relacji do liczby ludności przeliczeniowej odpowiedniej kategorii JST to kwota dochodów tej JST podlega **korekcie z tytułu zamożności**.

Korektę z tytułu zamożności oblicza się mnożąc przeliczeniową liczbę mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego przez różnicę między dochodami w relacji do przeliczeniowej liczby mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego a 120% dochodów w relacji do przeliczeniowej liczby mieszkańców odpowiedniej kategorii jednostek samorządu terytorialnego oraz przez wskaźnik 0,5.

korekta z tytułu zamożności = przelicz. liczba mieszkańców gminy A * 0,5 *
(wsk. korekty zamożności gminy A – 120% * wsk. korekty zamożności wszystkich gmin),

gdzie

wskaźnik korekty zamożności gminy A

=
$$\frac{\text{podstawowe dochody podatkowe} + \text{subwencja} - \text{potrzeby oświatowe} - \text{potrzeby rozwojowe gminy A}}{\text{przeliczeniowa liczba mieszkańców gminy A}}$$

W przypadku gminy A¹⁷:

wskaźnik korekty zamożności gminy A = 4 140,24

wskaźnika korekty zamożności wszystkich gmin = 3 820,99

*(120% * 3 820,99 = 4 585,19)*

ponieważ wskaźnik korekty zamożności gminy A jest mniejszy niż 120% wskaźnika korekty zamożności wszystkich gmin, to korekta z tytułu zamożności gminy A = 0.

¹⁶ Dane o zaktualizowanych kwotach potrzeb uzupełniających z 2025 r. oraz kwotach gwarantowanych z roku 2025 znajdują się na stronie internetowej MF w pliku pn. Dochody jednostek samorządu terytorialnego za 2025 r. – aktualizacja danych.

¹⁷ Dane o indywidualnym wskaźniku służącym do ustalenia korekty zamożności znajdują się na stronie internetowej MF w pliku pn. Indywidualny wskaźnik zamożności i wskaźnik do korekty zamożności na 2026 r.

Źródła danych

Dane dotyczące dochodów JST na 2026 r. oraz szczegółowe dane o elementach kalkulacyjnych, a także dane dotyczące dochodów w 2025 r. będących podstawą naliczania dochodów na 2026 r. znajdują się w załączniku do pisma informującego o planowanych dochodach JST, skierowanego do JST w dniu 14 października 2025r. oraz na stronie internetowej Ministerstwa Finansów:

[Kwoty dochodów jednostek samorządu terytorialnego na rok 2026, potrzeby finansowe podlegające sfinansowaniu oraz szczegółowe dane wykorzystane do ich obliczenia - Ministerstwo Finansów - Portal Gov.pl](#)

W szczególności:

Dane dotyczące wysokości dochodów na 2026 r. dla poszczególnych JST znajdują się w pliku:

[Dochody jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r.](#)

Dane szczegółowe służące do kalkulacji dochodów JST na 2026 r. znajdują się w pliku:

[Szczegółowe dane służące do kalkulacji dochodów jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r.](#)

Dochody jednostek samorządu terytorialnego na 2025 r. będące bazą do obliczeń dochodów na 2026 r. znajdują się w pliku:

[Dochody jednostek samorządu terytorialnego za 2025 r. – aktualizacja danych](#)

Indywidualne wskaźniki zamożności przyjęte do obliczania potrzeb wyrównawczych, o których mowa w art. 24 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz wskaźniki służące ustaleniu korekty z tytułu zamożności, o której mowa w art. 32 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r. zostały opublikowane w pliku:

[Indywidualny wskaźnik zamożności i wskaźnik do korekty zamożności na 2026 r.](#)